

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

Kokousta vastuullisesti

Työkalu Suomen EU-puheenjohtajakauden järjestelyihin

Kokousta vastuullisesti

Työkalu Suomen EU-puheenjohtajakauden järjestelyihin

Julkaisija:
VALTIONEUVOSTON KANSLIA

KUVAILULEHTI
3.3.2006

Tekijät:

Taina Nikula/YM, Maria Kekki/YM, Salla Koivusalo/TKK Dipoli,
Hanna Gorschnik/EUP.

Asiantuntijalausunnot Hanna Onwen/STM, tasa-arvo yksikkö
ja Niina Kokko-Siro/STM, valtakunnallinen vammaisneuvosto.

Julkaisun laji:

Raportti

Toimeksiantaja:

Valtioneuvoston kanslia

Toimielimen asettamispäivä:

Julkaisun nimi:

Kokousta vastuullisesti. Työkalu Suomen EU-puheenjohtajakauden järjestelyihin

Tiivistelmä:

Onnistuneen kokouksen tilojen, oheistapahtumien, tarjottavien ja kokousmateriaalien suunnittelussa kannattaa ottaa huomioon ympäristövaikutukset, liikkumisen esteettömyys sekä sukupuolisen tasa-arvon valtavirtaistamisen edistäminen. Kokousjärjestelyissä voidaan toimia esimerkkinä ja näyttää Suomen sitoutumista ympäristön, elämänlaadun ja hyvinvoinnin puolustajana. Vuonna 2004 hyväksytyt hankintoja koskevat direktiivit antavat hankkijalle mahdollisuuden asettaa tuotteelle tai palvelulle ympäristövaatimuksia. Hankkija voi siis tarjouspyynnössään ilmoittaa, että osana kokonaistaloudellisuutta hankinnassa arvioidaan tuotteen tai palvelun energiankulutusta, melua tai päästöjä.

Kokousta vastuullisesti -muistilistaan on kerätty ne kestävän kehityksen tärkeimmät asiat, jotka järjestelyissä tulee ottaa huomioon sekä linkit lisätietojen saamiseksi.

Avainsanat:

Sarjan nimi ja numero: Valtioneuvoston kanslian raporttisarja 3/2006	ISSN:	ISBN:
Kokonaissivumäärä: 20	Kieli: Fi	Luottamuksellisuus: Julkinen
Julkaisun jakelu: Verkkosivuilla pdf: www.vnk.fi/julkaisut Tilaukset: julkaisut@vnk.fi	Painopaikka: Valtioneuvoston kanslia, 2006	Kustantaja: Valtioneuvoston kanslia

SISÄLLYS

JOHDANTO.....	5
1 HANKINNAT.....	6
2 HOTELLIT, KOKOUSPAIKAT JA MEDIAKESKUKSET	8
3 JÄTTEIDEN VÄHENTÄMINEN	9
4 LIIKKUMINEN JA KULJETUKSET	10
5 RUOKAILU	11
6 LAHJAT JA MUUT HANKINNAT.....	12
7 OHEISTAPAHTUMAT.....	12
8 SUKUPUOLISEN TASA-ARVON VALTAVIRTAISTAMINEN	13
9 ESTEETÖN LIIKKUMINEN	14

JOHDANTO

Kokousjärjestelijällä on tärkeä rooli kokouksen onnistumisen kannalta. Kokouksen tunnelma ja kulku muodostuvat monista palasista, joiden estetiikka ja laatu luovat myös mielikuvaa järjestäjistä.

Onnistuneen kokouksen tilojen, oheistapahtumien, tarjottavien ja kokousmateriaalien suunnittelussa kannattaa ottaa huomioon ympäristövaikutukset, liikkumisen esteettömyys sekä sukupuolisen tasa-arvon valtavirtaistamisen edistäminen. Kokousjärjestelyissä voidaan toimia esimerkkinä ja näyttää Suomen sitoutumista ympäristön, elämänlaadun ja hyvinvoinnin puolustajana. Kaiken kaikkiaan ympäristön huomioiva suunnitelmallisuus kannattaa monella tavoin – ympäristön tila paranee, ekotehokkaat yritykset pääsevät markkinoille ja monissa tapauksissa rahaakin säästyy.

Hankinnoissa tulee noudattaa hankintalainsäädäntöä. Vuonna 2004 hyväksytyt direktiivit antavat hankkijalle mahdollisuuden asettaa tuotteelle tai palvelulle ympäristövaatimuksia. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että hankkija voi tarjouspyynnössään ilmoittaa, että osana kokonaistaloudellisuutta hankinnassa arvioidaan tuotteen tai palvelun energiankulutusta, melua tai päästöjä. Ostoissa voidaan siis ottaa huomioon esimerkiksi vähän energiaa käyttävät koneet ja laitteet, uusiomateriaalista tehdyt tuotteet tai sellaiset tuotteet, joissa on vähemmän ympäristölle haitallisia ainesosia, vaikka ne eivät olisi hinnaltaan halvimpia.

Ohessa on järjestelyjen helpottamiseksi ns. kestävä kehityksen muistilista. Muistilistaan on kerätty tärkeimmät asiat, jotka järjestelyissä tulee ottaa huomioon sekä linkit lisätietojen saamiseksi.

1 HANKINNAT

Hankinnat ovat tärkeitä puheenjohtajakauden valmistelussa ja kuuluvat jokaiseen valmistelun vaiheeseen. Hankintoja tehtäessä on tärkeätä muistaa myös niiden ympäristövaikutukset.

Hankintoja tekevän kannattaa

- asettaa tuotteelle tai palvelulle ympäristökriteereitä jo hankintaa suunniteltaessa,
- listata kriteerit mahdollisessa tarjouskilpailussa, jotta kaikki tietävät minkälaisia vaatimuksia hankkija tuotteelle tai palvelulle asettaa,
- kirjata ympäristökriteerit ja muut vaatimukset mahdollisiin palvelu- ja ostosopimuksiin,
- koota ostos- tai muistilistaksi ne ajankohtaisten hankintojen vaihtoehdot, jotka kuormittavat ympäristöä vähemmän.

PERIAATE	TOIMENPIDE	LISÄTIETO JA LINKIT
Ota huomioon ympäristöä säästävän hankinnan peruseriaatteet.	<ul style="list-style-type: none"> Osta vain sitä, mitä todella tarvitset. Punnitse todellinen tarve yhteistyössä hankkijan ja käyttäjän kanssa. Ota selvää vuokraus-, leasing- ja lainausmahdollisuuksista. Vältä kertakäyttötuotteita. 	<p>Julkisten hankintojen ympäristöopas www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=15765&lan=fi</p> <p>Kuluttajaviraston ostajan opas www.kuluttajavirasto.fi/ostajanoppaat/</p> <p>MOTIVA:n kodin hankinnat www.motiva.fi/fi/kuluttajat/hankinnat/</p> <p>Hyvät hankinnat www.hyvathankinnat.fi/</p> <p>Ekotehokkuustietopankki www.sll.fi/toiminta/kestava/ekotehokkuus/tietopankki/</p> <p>Hankintojen ympäristötietokanta (maksullinen) www.hymonet.com</p>
Ota huomioon tuotteen koko elinkaaren aikaiset ympäristövaikutukset. Tuote-kohtainen elinkaariajattelu auttaa jäljittämään tuotteen valmistamiseen, käyttöön (mm. energia), mahdolliseen jatkokäyttöön ja hävittämiseen liittyvät ympäristövaikutukset.	<ul style="list-style-type: none"> Mieti hankittavan tuotteen ominaisuuksia. Käytä hyväksesi apuvälineitä, esimerkiksi ympäristönäkökulman sisältäviä hankintakriteerejä, kuten ympäristömerkkejä ja niiden kriteerejä. Aseta tarvittaessa hankittavalle tuotteelle kriteerit. Hanki kestäviä ja korjattavissa olevia tuotteita, joihin on saatavissa varaosia. Ota hankinnassa huomioon tuotteen käyttöikä. 	<p>IT-LAITTEET Energy Star www.energystar.gov</p> <p>TOC-merkki www.tcodevelopment.com/</p> <p>PAPERITUOTTEET, TOIMISTOTARVIKKEET JA -LAITTEET, PUHDISTUSKEMIKAALIT, TEKSTIILIT, HUONEKALUT YM.</p> <p>EU:n ympäristömerkkiluettelo www.eco-label.com/finnish/</p> <p>Pohjoismainen Joutsenmerkki www.ymparistomerkki.fi/www/tuotteet?jta=search&pg=15</p> <p>IT-ympäristöseloste www.ict-suomi.fi/index.php?node_id=1887</p> <p>LUONNONMUKAISESTI VIJELTY RUOKA Tietoa luonnonmukaisesta tuotannosta ja luomutuotteista www.finfood.fi/luomu/index.html</p> <p>HENKILÖAUTOT Polttoaineenkulutus ja ilmastomuutosvaikutus: www.motiva.fi/fi/autotietokanta/</p> <p>KULJETUSPALVELUT Ympäristönhallintamenettelyt kuljetuksen ympäristövaikutusten vähentämiseksi, mm. taloudellinen ajotapa ja autojen kunnossapito, todisteena ympäristöjärjestelmäsertifikaatti tai vastaava oma todiste.</p>
Ota huomioon tuotteen sopivuus työympäristöön ja opasta käyttäjiä käyttämään tuotetta ympäristöä vähemmän kuluttavalla tavalla.	<ul style="list-style-type: none"> Kouluta henkilökunta. Vältä tuotteita, jotka sisältävät terveydelle ja ympäristölle vaarallisia aineita. Vaihda kaksipuolinen tulostus/kopiointi oletusasetukseksi. 	
Vältä kertakäyttötuotteita!		
Hanki tuotteita, joissa uusiutumattomasta raaka-aineesta valmistetut osat on korvattu uusiutuvilla tai kierrätetyillä raaka-aineilla.		
Mieti pakkaustapoja ja kuljetusta ja varmista, että pakkausmateriaalille on olemassa kierrätysjärjestelmä.	<ul style="list-style-type: none"> Vältä turhaa kuljettamista. Vältä turhaa pakkaamista. Edellytä tavarantoimittajalta, että hän vie pakkaukset mennessään. 	
Hanki tuotteita, joille on olemassa kierrätysjärjestelmä.	<ul style="list-style-type: none"> Virvoitusjuomat kierrätyspulloissa Vältä muovia kaikissa tuotteissa, koska sitä on vaikea kierrättää. 	

2 HOTELLIT, KOKOUSPAIKAT JA MEDIAKESKUKSET

PERIAATE	TOIMENPIDE	LISÄTIETO JA LINKIT	VASTUUHENKILÖ
Pyri käyttämään ympäristömerkittyjä hotelleja ja kokoustiloja tai sellaisia palveluntarjoajia tai tiloja, joilla on käytössä ympäristöjärjestelmä.	Käy läpi kokoustilan/hotellin ympäristövaikutuksia tilan tarjoajan kanssa. Esitä toiveita mahdollisista parannuksista: <ul style="list-style-type: none"> • Hotellin aamiaispöydässä on tarjolla reilun kaupan kahvia, luomutuotteita. • Aamiaispöydässä ei tarjota kertakäyttöpakkauksia. • Suosi ruokapöydässä ja välipaloina kotimaisia kausituotteita. • Vältä yksittäispakattuja tuotteita. • Pyyhkeitä ei vaihdeta päivittäin (mikäli asiakas ei halua), kylpyhuoneessa tarjolla oleva kosmetiikka on terveyden ja ympäristön kannalta turvallista ja on annostelijassa. 	Ympäristömerkityt hotellit www.ymparistomerkki.fi/www/tuotteet?jta=search&pg=72 Ympäristöjärjestelmät ja -johtaminen www.ymparisto.fi/default.asp?node=181&lan=fi	
	Mikäli teet tiloihin sähkösopimuksen, suosi uusiutuvista lähteistä peräisin olevaa energiaa.	Ekoenergia on valinta www.ekoenergia.info/	
	Käytä koristelussa kotimaisia tai lähellä tuotettuja, vuodenaikaan sopivia kukkia ja kasveja tai muita koristeita.		
	Suosi kokoustiloissa ja huoneissa korkeintaan + 21° C lämpötilaa.		
	Valitse ympäristöä vähemmän kuormittavat painopaperit, kokousvälineet jne.	Ympäristömerkityt tuotteet www.ymparistomerkki.fi/	
	Valitse kokoustiloihin energiatehokkaat kopiokoneet ja ATK-laitteet.	Energy Star www.energystar.gov TOC-merkki www.tcodevelopment.com/ Pohjoismainen Joutsenmerkki www.ymparistomerkki.fi/www/tuotteet?jta=search&pg=15 IT-ympäristöseloste www.ict-suomi.fi/index.php?node_id=1887	
	Virvoitusjuomat vain kannuissa tai kierrätettävissä pulloissa. <ul style="list-style-type: none"> • Ei alumiinitölkkejä! 		
	Järjestä kokoukset tiloissa, joissa liikuntaesteisten on helppo liikkua.		
	Kokousten puheenjohtajina, esiintyjinä sekä avustavana henkilökuntana on sekä miehiä että naisia, tavoitteena tasa-arvolain kiintiösäädös 40 %.		
	Väliaikaisrakentaminen: <ul style="list-style-type: none"> • Kun rakennat, käytä olemassa olevia rakenteita ja materiaaleja tai vuokraa tarvittavat. Jos ostat, mieti jatkokäyttö tarkkaan. 		

3 JÄTTEIDEN VÄHENTÄMINEN

PERIAATE	TOIMENPIDE	LISÄTIETO JA LINKIT	VASTUUHENKIÖ
Vältä jätteen syntyä ja vähennä syntyvän jätteen määrää.	<p>Kokousasiakirjat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tulosta ja kopioi kokousasiakirjat kaksipuolisina. • Jaa kokousasiakirjojen paperikopioita mahdollisimman vähän (kaksipuolinen tulostus/kopiointi oletusasetukseksi). • Tarjoa kokousasiakirjat myös sähköisessä muodossa. 	<p>Kiinteistöjen jätehuolto www.ytv.fi/FIN/jatehuolto/kiinteiston_jatehuolto/</p> <p>Fiksu tuottaa vähemmän jätettä www.fiksu.net</p> <p>Ympäristömerkityt tuotteet www.ymparistomerkki.fi/</p>	
	<p>Hygienia (hotellit):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käytä mieluummin kankaisia pyyhkeitä tai käsipyyhe rullajärjestelmää. • Valitse sellaisia siivouksessa käytettäviä kemikaaleja, jotka rasittavat ympäristöä vähän ja jotka ovat mahdollisesti ympäristömerkittyjä. 	<p>Ympäristömerkityt tuotteet www.ymparistomerkki.fi/</p>	
Kierrätä syntyvä jäte.	<ul style="list-style-type: none"> • Tuo kokoustiloihin selkeästi merkityt kierrätysastiat. • Henkilökunta opastaa. 		

4 LIIKKUMINEN JA KULJETUKSET

LIIKKUMINEN			
PERIAATE	TOIMENPIDE	LISÄTIETO JA LINKIT	VASTUUHENKILO
Puheenjohtaja-kauden energiankulutuksen vaikutus ilmastoon tulisi olla mahdollisimman pieni.	Suosi julkisia kulkuneuvoja ja viesti niistä aktiivisesti kokousvieraille. <ul style="list-style-type: none"> Tarjoa korttia/sarjalippua julkisiin kulkuneuvoihin. Tiedota mahdollisuuksista käyttää julkisia kulkuneuvoja kokouspaikalla. 		
	Järjestä sukkulakuljetus lentokenttäkuljetuksiksi. <ul style="list-style-type: none"> Aseta kuljetuskalustolle kriteereitä, jotka suosivat vähäpäästöisiä linja-autoja ja autoja (maakaasubussit, hybridautot) sekä esitä toive, että kuljettajat ovat suorittaneet Eco-driving kurssin. 		
	Arvioi kuljetuksen tarve. <ul style="list-style-type: none"> Pienet välimatkat voidaan kävellä (esim. alle 2 kilometriä). 		
	Kompensoi syntyneet päästöt. <ul style="list-style-type: none"> Kokousvieraan lentomatkoista syntyneiden hiilidioksidipäästöjen korvaaminen, esim. CarbonNeutral Companyn kautta maksettuna. 	The CarbonNeutral Company www.carbonneutral.com/ <ul style="list-style-type: none"> Lento Lontoo-HKI-Lontoo tuottaa CO₂:ta 0,64 tonnia ja se voidaan neutraloida 15 euron maksulla, jolla joko istutetaan yksi puu tai lahjoitetaan yksi energiaa säästävää lampun kehitysmaahan. 	
	Jaetaan tietoa kokousvieraan lentomatkoista syntyneiden CO ₂ -päästöjen korvaamisen mahdollisuuksista.	Kaikista ilmaston lämpenemistä aiheuttavista kasvihuonekaasuista 80 % on hiilidioksidipäästöjä. Ilmastolaskurin avulla voi arvioida, mikä vaikutus energiankäytöllä ja muulla toiminnalla on hiilidioksidipäästöihin. www.ilmastolaskuri.fi	
KULJETUKSET			
PERIAATE	TOIMENPIDE	LISÄTIETO JA LINKIT	VASTUUHENKILO
Ihmisten ja tavaroiden kuljetuksista aiheutuvien ympäristövaikutusten tulisi olla mahdollisimman pieniä.	Vältä turhaa kuljettamista: <ul style="list-style-type: none"> Käytä lähellä tuotettuja tuotteita ja palveluita. 		
	<ul style="list-style-type: none"> Aseta kuljetuskalustolle kriteereitä, jotka suosivat vähäpäästöisiä linja-autoja ja autoja (maakaasubussit, hybridautot). Esitä toive, että kuljettajat ovat suorittaneet Eco-driving kurssin. 	MOTIVA:n autotietokanta www.motiva.fi/fi/autotietokanta/ Taloudellinen ajotapa www.ecodriving.com/fin	

5 RUOKAILU

PERIAATE	TOIMENPIDE	LISÄTIETO JA LINKIT	VASTUUHENKIÖ
Suosi lähellä tuotettuja, luonnonmukaisia ruoka-aineita.	<ul style="list-style-type: none"> • Pyri käyttämään kotimaista ja lähellä tuotettua sekä vuodenaikaan sopivaa ruokaa. • Pyri käyttämään mahdollisimman paljon luomutuotteita tai Reilun kaupan kahvia ja teetä. 	<p>Luonnonmukaiset tuotteet www.finfood.fi/luomu/index.html www.luomuliitto.fi/</p> <p>Reilun kaupan tuotteet www.reilukauppa.fi/</p> <p>Suomen ruokakulttuuri esittelyssä Finfood ja MMM ovat laatineet yhdessä yhteistyöverkostonsa kanssa Suomalainen ruokakulttuuri esittelyssä -vihkosen, jota voit hyödyntää ateriasuunnittelussa. Vihkosessa on linjattu pääviestit, joita suomalaisesta ruuasta halutaan välittää sekä kerrottu käytännön vinkkejä ateriasuunnitteluun. www.finfood.fi (Vihkonen ilmestyy maaliskuussa.)</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • Vältä juomapulloja, tarjoa vesi kannussa ja virvokkeet kierrätettävissä pulloissa. • Vältä kertakäyttöastioita pöytäliinoja, lautasliinoja, aterimia ja ottimia. • Älä käytä alumiinitölkkejä. • Kerro kokousvieraille, että Suomessa on erinomainen juomavesi. 		
Valitse sellainen catering-yhteistyökumppani, jolla on ympäristöohjelma tai joka noudattaa ekologisia periaatteita.			
Jos et voi valita kokouspaikalla toimivaa catering-yritystä, vaadi yritystä noudattamaan ekologisia periaatteita.	<ul style="list-style-type: none"> • Vältä minipakkauksia ja tarjoile kahvimaito kannussa, sokeri kulhossa, voi isosta astiasta yksittäispakettien sijaan. 		

6 LAHJAT JA MUUT HANKINNAT

PERIAATE	TOIMENPIDE	LISÄTIETO JA LINKIT	VASTUUHENKILÖ
Lahjojen tulisi olla kestävän kulutuksen hengen mukaisia, käyttökelpoisia, ympäristöystävällisesti ja mahdollisimman lähellä tuotettuja.	<ul style="list-style-type: none"> • Valitse lähellä kokouspaikkakuntaa tuotetut paikalliset, vuodenaikaan sopivat tuotteet. • Käytä kestäviä materiaaleja. • Käytännöllinen lahja: muistitikku 		
	<ul style="list-style-type: none"> • Muista immateriaalinen lahja. 	<p>Kokousvieraan lentomatkoiista syntyneiden CO₂-päästöjen korvaaminen, esim. CarbonNeutral Companyn kautta maksettuna. www.carbonneutral.com/</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lento Lontoo-HKI-Lontoo tuottaa CO₂:ta 0,64 tonnia ja se voidaan neutraloida 15 euron maksulla, jolla joko istutetaan puu tai lahjoitetaan energiaa säästävää lamppu kehitysmajaan. 	

7 OHEISTAPAHTUMAT

PERIAATE	TOIMENPIDE	LISÄTIETO JA LINKIT	VASTUUHENKILÖ
Myös oheisohjelman (esim. puoliso- tai mediaohjelman) tulee olla ekologisesti hyväksyttävä.	<ul style="list-style-type: none"> • Suosi kuljetuksessa julkisia kulkuvälineitä tai järjestä yhteiskuljetus tai sukkulakuljetus. 	Suunnitellessasi oheistapahtumia (esim. puoliso-ohjelma, median tutustumisretket), ota huomioon tämän muistilistan eri kohdat.	
	<ul style="list-style-type: none"> • Esittele paikallista tarjontaa ja paikallisia (ekologisesti ja sosiaalisesti kestäviä) projekteja. • Ota ohjelmaa laatiessasi huomioon paikalliset asukkaat: ei esim. ylimääräistä saastetta, melua (unohda ilotulitukset, kopterilennot). 		

8 SUKUPUOLISEN TASA-ARVON VALTAVIRTAISTAMINEN

Matti Vanhasen hallituksen hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus toimeenpanee sukupuolten välisen tasa-arvon valtavirtaistamisen koko valtionhallinnossa.

Valtavirtaistaminen on poliittisten ja hallinnollisten prosessien uudelleen organisoimista, parantamista, kehittämistä ja arviointia niin, että sukupuolten tasa-arvo-pyrkimys sisällytetään kaikkeen politiikkaan ja hallintotoimiin kaikilla tasoilla ja kaikissa vaiheissa. Sen toteuttavat ne, jotka normaalisti harjoittavat kyseisiä toimintoja. Valtavirtaistaminen on hallinnollinen keino tasa-arvon edistämiseksi, jolla on toteutuessaan laajat vaikutukset koko yhteiskuntaan. Kaikissa ministeriöissä ja niiden alaisissa virastoissa ja laitoksissa tehdään päätöksiä, joilla voi olla erilaisia vaikutuksia miehiin ja naisiin sekä sukupuolten väliseen tasa-arvoon yleensä.

Valtavirtaistamisen tavoitteena on kehittää sellaisia hallinto- ja toimintatapoja, jotka tukevat tasa-arvon edistämistä osana ministeriöiden ja viranomaisten toimintaa. Valtavirtaistamisen tarkoituksena on murtaa sukupuolineutraalit, osittain jopa sukupuolisokeat, menettelytavat ja kulttuuri.

Valtavirtaistamisen avulla virkamiehet omaksuvat sukupuolinäkökulman yhdeksi näkökulmakseen asioita valmistellessaan. Tarkoitus on lisätä virkamiesten tietoisuutta heidän päätöstensä vaikutuksista sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Tasa-arvokysymykset ovat hyvin erilaisia eri ministeriöiden hallinnonaloilla. Tämän vuoksi on tärkeitä, että jokaisen hallinnonalan asiantuntijat osaavat tunnistaa ja ottaa huomioon oman aihealueensa tasa-arvokysymykset. Tasa-arvossa ei ole kysymys samanlaisuuden vaatimuksesta vaan yhtäläisten mahdollisuuksien turvaamisesta. Erilaisuus ei aina merkitse epätasa-arvoisuutta.

PERIAATE	TOIMENPIDE	LISÄTIETO JA LINKIT	VASTUUHENKILÖ
	Puhujat ja panelistit sekä avustava henkilökunta valitaan niin, että kumpaakin sukupuolta on vähintään 40 %.		
	Puhujia pyydetään puhumaan niin, että he esittävät ihmisiä koskevat tulokset ja tilastot sukupuolen mukaan jaettuina.		
	Ota huomioon sekä puhutussa että kirjoitetussa kielessä kumpikin sukupuoli esim. englannissa: kirjoita "s/he" ja "chairperson" tai "chair".		

9 ESTEETÖN LIIKKUMINEN

Esteettömyydellä ei tarkoiteta vain luiskan asentamista pyörätuolin käyttäjille. Sillä tarkoitetaan sellaisen ympäristön luomista, jota kaikkien on miellyttävä käyttää. Tämä koskee vammaisia henkilöitä kuten kuu-roja, kuurosokeita ja huonokuuloisia, oppimishäiriöisiä, liikuntarajoitteisia, pyörätuolin käyttäjiä, sokeita ja heikkonäköisiä, epileptikoita ja lukihäiriöisiä henkilöitä.

PERIAATE	TOIMENPIDE	LISÄTIETO JA LINKIT	VASTUUHENKILÖ
Esteetön sisäänpääsy ja osallistuminen.	<ul style="list-style-type: none"> • Pääsy rakennuksiin ja kulkuvälineisiin sekä mahdollisuus käyttää niitä. • Mahdollisuus kommunikoida toisten ihmisten kanssa tasavertaisesti. • Mahdollisuus saada ja ymmärtää tietoa. 	Valtakunnallinen vammaisneuvosto VANE www.vane.to/ "Ovet auki" -opasta kokousten ja tapahtumien järjestäjille voi tilata Valtakunnallisesta vammaisneuvostosta VANE:sta, p. (09) 1607 4319	
	Suunnittelu, jossa esteettömyys otetaan huomioon, koskee tapahtuman kaikkia eri alueita: <ul style="list-style-type: none"> • rakenteita • rakennusta • julkisuutta • henkilöstön koulutusta • budjettia • viranomaistoimintaa kuten palontorjuntaa, terveydenhuoltoa ja turvatoimia. 		

VALTIOEUVESTON KANSLIA

SNELLMANINKATU 1, HELSINKI
PL 23, 00023 VALTIOEUVOSTO
p. (09) 16001, (09) 57811
f. (09) 1602 2165
julkaisut@vnk.fi
www.vnk.fi/julkaisut